

De Alliantie Markermeerdijken versterkt ruim 33 kilometer Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam. De dijken beschermen ruim 1,2 miljoen Noord-Hollanders tegen het water.

Nieuwsbrief Versterking Markermeerdijken

Beste bewoners,

In januari 2018 ben ik als deelgebiedmanager gestart bij de Alliantie Markermeerdijken en sinds april 2019 ben ik lid van het managementteam. Deze dijkversterking is een bijzonder project, mede door de unieke samenwerkingsvorm waarbij veel verschillende mensen met al hun expertises onder één dak werken. Hartstikke gaaf dat ik daar mijn spreekwoordelijke steentje aan bij kan dragen.

Ons projectteam is ontzettend blij dat het, na een jarenlange voorbereiding, eindelijk buiten aan de slag kan. Samen gaan we datgene doen waar we goed in zijn: de dijken weer veilig maken, met oog voor het landschap. Uiteraard betrekken we de bewoners nauwgezet bij ons project, bijvoorbeeld bij de keuze voor de dijkbekleding.

Eerder deze maand zijn wij ter hoogte van Hoorn begonnen met de aanleg van de oeverdijk. Deze innovatieve manier van dijkversterken zorgt ervoor dat de karakteristieke Westfriese Omringdijk behouden blijft. De oeverdijk biedt daarnaast grote kansen voor recreatie, natuur en economische ontwikkeling voor de regio. Dit najaar starten we ook in module 15 (Uitdammerdijk) met voorbereidend werk.

U kunt onze werkzaamheden nauwgezet volgen, bijvoorbeeld vanaf het uitkijkpunt op de Galgenbocht in Hoorn. Maak vooral foto's en stuur ze ons toe, zodat wij de mooiste plaatjes op onze website kunnen plaatsen!

Hartelijke groeten uit Katwoude,

Willem-Jan de Vos
lid alliantie managementteam

Meer weten over het project?
U bent altijd van harte welkom
in onze EXPO Dijk in Uitvoering.

Projectupdate: omkeerbaar werk gestart

In het voorjaar zijn de eerste voorbereidende werkzaamheden gestart: het baggeren van vaargeulen en loswallen. Hiermee kunnen we straks tijdens de uitvoering van de dijkversterking, meer dan 90% van het materieel via het water aanvoeren. Inmiddels zijn alle acht vaargeulen gebaggerd. Aan de zes loswallen wordt nog gewerkt.

Het afgelopen half jaar hebben we ook veel onderzoekswerk uitgevoerd langs de hele dijk, zoals bodemonderzoek en archeologisch onderzoek. Deze maand starten we met werk-

zaamheden in drie modules: Strand Hoorn, Grote Waal en De Hulk en aan de Uitdammerdijk. Wat we daar precies gaan doen leest u verderop in deze nieuwsbrief.

Raad van State eind oktober

In september 2018 zijn de plannen voor de dijkversterking vastgesteld door het bestuur van het hoogheemraadschap. Gedeputeerde Staten van Provincie Noord-Holland hebben de plannen daarna goedgekeurd en ter inzage gelegd. Hierop zijn beroepen ingediend. Op 29 en 30 oktober

behandelt de Raad van State deze beroepen in de bodemprocedure.

Tot de uitspraak van de Raad van State, voert de Alliantie omkeerbare werkzaamheden uit. De werkzaamheden aan de dijk zelf, starten wanneer de Raad van State daar groen licht voor geeft.

Start dijkversterking in 2020

De Alliantie bereidt zich voor om in april 2020 te starten met het werk aan de dijk. De meest actuele informatie over werkzaamheden is te vinden op www.markermeerdijken.nl

Informatiebijeenkomsten in regio druk bezocht

De Alliantie hield de afgelopen maanden diverse informatiebijeenkomsten op locatie. In de drie modules waar het werk inmiddels is gestart – 2 (Strand Hoorn), 3 (Grote Waal en De Hulk) en 15 (Uitdammerdijk) – kregen bewoners de uitgewerkte ontwerpen te zien en informatie over de uitvoering.

De Alliantie vindt het belangrijk om bewoners en andere belanghebbenden goed te informeren over de dijkversterking, ruim voordat het werk buiten start. De inloopbijeenkomsten in Hoorn, Scharwoude en Amsterdam trokken tientallen belangstellenden.

In gesprek

Naast enthousiaste reacties over de ontwerpen en de innovatieve manier van dijkversterken, waren er ook zorgen en kritische noten. Zorgen de werkzaamheden voor overlast?

Waarom is gekozen voor deze wijze van versterken? De Alliantie gebruikt de informatiebijeenkomsten ook om in gesprek te blijven met de bewoners en zorgen weg te nemen waar dat kan.

Gemeenteraad

De Alliantie geeft regelmatig presentaties aan de gemeenteraden in ons projectgebied. In september informeerden wij de raad van Edam-Volendam over de voortgang, met de nadruk op deelgebied 'midden' (Schardam-Volendam). In dit gebied starten wij voorlopig nog niet met de uitvoering, maar zijn we wel druk bezig met voorbereidend werk zoals het graven van vaargeulen en het aanbrengen van loswallen. Ook liggen de drie proefferpen in Edam-Volendam. De raadsleden waren blij met de uitgebreide update en stelden diverse vragen. Ook gaven ze aan ons projectkantoor te willen bezoeken.

De dijk is van ons allemaal: Wout Berger

Wout Berger (77) woont ruim veertig jaar aan de dijk in Uitdam. Als hij 's morgens zijn ogen opent, is het Markermeer het eerste dat hij ziet. Het kleurenspeel van water, lucht en licht vormde de inspiratie voor het prachtige fotoboek 'When I open my eyes'.

Wat betekent de dijk voor u?

Ik kocht dit huis 44 jaar geleden. Mijn buurman was visser met als bijnaam Tarzan. De eerste jaren in Uitdam was het leven eenvoudig. Fuiken werden op straat geboend. Nu zijn wij hier van alles voorzien. Elke dag wandel ik met de honden op de dijk richting Durgerdam. Aan de ene kant het Markermeer, aan de andere kant de Uitdammerdie. Regen, weer en wind tonen het landschap telkens in een ander licht.

Wanneer besloot u een fotoboek vanuit uw slaapkamerraam te maken?

Ik vond het uitzicht altijd fascinerend. Zoveel licht, zoveel verschillende kleuren: groen, geel, grijs. Daar wilde ik wat mee doen. Het onderwerp is niet het Markermeer, maar het wisselende licht. Standpunt en kader zijn hetzelfde, het beeld is altijd anders.

Hoe denkt u over de dijkversterking?

Ik heb er aan gedacht om uit Uitdam weg te gaan, de renovatie van de dijk wordt wel heel rigoureuus aangepakt. Het is visueel een uniek en kwetsbaar gebied. Ik heb mijn

twijfels over de noodzaak van de dijkversterking. Wij hebben de Afsluitdijk, de Houtribdijk, van getijden is geen sprake. We hebben nu een tailedijk maar de dijk krijgt straks een buikje.

Gaat de dijkversterking u nog inspireren tot het maken van een fotoboek?

Ja zeker. Om de kilometer staat een vierkante paal op de Waterlandse Zeedijk. Tussen Schardam en Durgerdam markeren deze veertig palen veertig standpunten van waaruit ik de dijk fotografeer. Nu in de oorspronkelijke staat, over ongeveer drie jaar vanuit dezelfde standpunten, dezelfde foto's die de gevolgen van de dijkversterking laten zien. Het is een neutrale benadering die ik als fotograaf vrijwel altijd toepas.

Even voorstellen: Ricardo Nuijens

Ricardo Nuijens werkt sinds maart 2019 bij de Alliantie als omgevingsmanager Noord (modules 1 tot en met 4). Zijn werkgebied loopt van de Westerdijk in Hoorn tot net voorbij de Hornsluis in Schardam. Ricardo: "Mijn belangrijkste taak is zorgen voor een beheerste uitvoering, waarbij we zoveel mogelijk rekening houden met het dagelijks leven van iedereen die aan de dijk woont."

Ricardo is tijdens de uitvoering het aanspreekpunt voor de omgeving. Ook staat hij in nauw contact met de uitvoerders. "Enerzijds is mijn taak de omgeving gedurende de uitvoering te informeren over: wat gaat er gebeuren, wat ga je er van merken, hoe beperken we de hinder en houden we alles zo goed mogelijk bereikbaar. Anderzijds wil ik bijdragen aan een soepele en vei-

lige uitvoering. Als omgevingsmanager ben je altijd op zoek naar de juiste balans tussen wat moet gebeuren, wat veilig is en hoe je de overlast voor de omgeving kunt beperken."

"Het grootste voordeel van de aanleg van de oeverdijk is dat veruit het meeste werk vanaf het water gebeurt. Wat het weer lastig maakt, is dat er gewerkt

wordt in recreatiegebied het Hoornse Hop. Wij zorgen ervoor dat er ook tijdens de uitvoering op bepaalde plekken veilig gezwommen en gevaren kan worden. Er komen ook momenten dat recreëren in het werkgebied niet mogelijk is, want de veiligheid van de omwonenden en ons personeel staat altijd voorop. Ik hoop dat mensen daar begrip voor hebben en na afloop zeggen: hier was het dus allemaal om te doen en ik ben blij met het eindresultaat."

De inwoner van Amersfoort kijkt er naar uit om tijdens de uitvoering belangstellenden te woord te staan. "We bouwen met passie en trots en staan te popelen om dat aan de omgeving te tonen. Ik nodig iedereen uit om tijdens de uitvoering een kijkje te nemen vanaf de Galgenbocht in Hoorn. Als de tijd er rijp voor is, willen we ook rondleidingen gaan geven om echt van dichtbij te laten zien hoe de oeverdijk wordt gebouwd."

Afrikaanse delegatie bezoekt Alliantie

De waterexperts van de Alliantie verzorgen bijna wekelijks presentaties en rondleidingen aan groepen die van alles te weten willen komen over ons project. Ook internationale gezelschappen bezoeken ons projectkantoor in Katwoude, zoals een delegatie uit Rwanda. De Rwanda Water and Forestry Authority, vergelijkbaar met Rijkswaterstaat in Nederland, gaat stroomafwaarts bij het Muhazi-meer een dijk van 200 meter aanleggen. De dam moet onder andere hoofdstad Kigali beschermen tegen overstromingen. De ondergrond in dat gebied is, net als in deze regio, voornamelijk nat veen en klei. De RWFA is daarom bijzonder geïnteresseerd in de manier van werken van de Alliantie.

Proefterp

Het gezelschap kreeg informatie over ons project en bezocht de proefterp in Etersheim, een van onze drie onderzoeklocaties voor bouwen op slappe grond. De opgedane kennis moet bijdragen aan een succesvolle aanleg van de dijk in Rwanda.

Bezoek de Expo

Wilt u ook een meer te weten komen over de dijkversterking? Bezoek dan onze EXPO Dijk in Uitvoering in ons projectkantoor. De EXPO is open van maandag tot en met donderdag van 9.00 tot 17.00 uur. Groepen kunnen een afspraak maken via expo@markermeerdijken.nl.

Informatievideo's over uitvoering

OutSight Media uit Hoorn maakt in opdracht van de Alliantie Markermeerdijken informatieve films over de uitvoering van de dijkversterking. Per module wordt uitgelegd waarom en hoe in dat gebied de dijk versterkt wordt. Ook maakt het bureau een video over het gehele project. OutSight gebruikt animaties, dronebeelden en camerabeelden op locatie.

De Alliantie vindt het belangrijk omwonenden – en andere belangstellenden – zo goed mogelijk te informeren over ons project en de werkzaamheden. De informatieve en laagdrempelige video's dragen hieraan bij. De eerste films zijn in september vertoond tijdens informatiebijeenkomsten. De video's staan op onze website.

Ook maken we gebruik van innovaties, zoals een oeverdijk.

Terug in de tijd

Het verzonken dorp van Etersheim

In de zomer van 2009 is Etersheim voor even landelijk nieuws. Amateurduikers vinden voor de kust van het kleine dorp in Zeevang een sarcofaag uit de twaalfde eeuw. De stenen grafkist – nagenoeg intact gebleven op de bodem van het Markermeer – is een bijzonder overblijfsel van het verzonken dorp Etersheim.

Etersheim - de naam betekent 'uiterste bewoning' - ligt in de middeleeuwen buitendijks, maar wordt door de eeuwen heen verzwolgen door de Zuiderzee. Bewoners trekken steeds meer landinwaarts. De oudste kaarten van Etersheim dateren van rond 1600, maar het dorp zelf bestaat al rond het jaar 800.

Vooronderzoek

In 2018 doet de Alliantie Markermeerdijken archeologisch vooronderzoek op het voorland bij Etersheim. In augustus van dit jaar start het tweede deel van de opgraving. Het onderzoek is ter voorbereiding op de dijkversterking. Bij Etersheim vindt namelijk een buitenwaartse asverschuiving plaats. Dat houdt in dat op een deel van het voorland een nieuwe dijk komt te liggen. Daarna wordt de huidige dijk afgegraven.

De Alliantie is wettelijk verplicht archeologisch onderzoek te laten doen op archeologisch interessante plaatsen, zoals het voorland. Archeoloog Jan-Willem Oudhof, die namens de Alliantie het onderzoek leidt, vindt dit een mooie bijkomstigheid van de dijkversterking.

"Dit onderzoek geeft nieuwe inzichten van de ontwikkeling van dit gebied door de eeuwen heen."

Afwateringssysteem

De archeologen van Archeologie West-Friesland graven gefaseerd acht sleuven met een breedte van ongeveer zes meter, een lengte van ongeveer twintig meter en een halve meter diep. Het zware graafwerk wordt beloond, want het team legt diverse archeologische vondsten bloot, zoals een houten afwateringssysteem, palen, scherven van potten en kruiken en het karkas van een kalf.

Grabbelton

Toch zijn de archeologen niet helemaal tevreden. De archeologen willen de ontwikkeling van het dorp in kaart brengen, maar die zoektocht wordt bemoeilijkt door de vele overstromingen die het voorland hebben geteisterd. "Daardoor is het voorland een soort archeologische grabbelton geworden", zegt Oudhof. "Je vindt veel materiaal, maar resten van huizen ontbreken nog. Je weet niet precies waar ze gestaan hebben."

Het onderzoek naar het verzonken dorp krijgt zeker een vervolg. Oudhof: "Ik verwacht dat we de meest waardevolle vondsten gaan doen onder de huidige dijk."

Praat mee met het dijkpanel

Het Dijkenpanel bestaat uit bewoners en ondernemers uit dorpen en steden langs de Markermeerdijken en uit het achterland. Regelmatig krijgen ze een vragenlijst voorgelegd.

Meld u aan voor het Dijkenpanel. Dat kan via onze website of de directe link www.markermeerdijken.nl/dijkenpanel.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Alliantie Markermeerdijken en verschijnt twee keer per jaar.

Correspondentieadres:
Postbus 89
1140 AB Monnickendam

Bezoekadres:
Hoogedijk 1D
1145 PM Katwoude

www.markermeerdijken.nl
contact@markermeerdijken.nl
0299-224510